

Færre bønder, men samme areal – jordbruket i det norske landskapet

Svein Olav Krøgli, NIBIO
svein.olav.krogli@nibio.no

Det blir færre og færre som søker om produksjonstilskudd i jordbruket. Denne utviklingen har pågått i flere tiår, og det er fortsatt en årviss reduksjon over hele landet. I perioden 2010 til 2016 viste tallene fra Landbruksdirektoratet en nedgang på mellom 10 og 15 % i de fleste fylker. Samtidig har det fått en del oppmerksomhet at selve jordbruksarealet det søkes om tilskudd til er redusert i mindre grad. Hovedforklaringen på dette er at en stadig økende andel jordbruksjord drives av noen som leier den.

En økende andel av jordbruksarealet som drives av noen som leier, og ikke eier, har flere mulige konsekvenser. Det betyr at det blir færre som drar lasset med «å bidra til et aktivt og bærekraftig jordbruk innenfor de målsettinger Stortinget har trukket opp». Flere må drifte større områder og det blir lengre avstander mellom jorda og foretak, samt mellom foretak. Det blir med andre ord mer kjøring på mange av de som fortsatt driver jordbruk, og det blir lengre til en aktiv nabobonde for veldig mange.

Dette påvirker lokale fagmiljøer, og det er færre og færre igjen til å overta og drive videre jorda til det neste bruket som legger ned.

Hvilken betydning har egentlig en slik utvikling for muligheten til å nå de mange ulike målsetningene som er definert for norsk landbruk? Hvordan endrer dette strukturen i landbruket, og hvordan endrer dette landskapet? Omfanget av leiejord, vilkår for biologisk mangfold, gjengroing av arealer og en økt polarisering i marginale og ekstensive områder er alle temaer som berører landskapet i en eller annen form. Den europeiske landskapskonvensjonen krever at hvert medlemsland har oversikt over og øker bevisstheten om landskapet som nasjonal ressurs, og overvåker endringer. Avdeling for landskapsovervåking benytter geografiske data fra flere kilder i arbeidet med å kartlegge arealbruk og elementer i landskapet, og deres fordeling geografisk, lokalt og nasjonalt for på den måten å bidra til at Norge møter dette kravet.